

פניני קדוש

לאור תורתו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

יצא לאור על ידי מערכת "מסילות באור החסידות" שע"י מכון אור הצפון דחסידי בעלזא

א ווארט אויף די פרשה

ריבוי השכר על המצוות - על ידי קיומן בהתחדשות תמידית

היום הזה ה' אלקיך מצוך לעשות את החוקים האלה ואת המשפטים ושמרת ועשית אותם בכל לבבך ובכל נפשך (דברים כו, טו).

פירש רש"י: "בכל יום יהיו בעיניך חדשים כאילו בו ביום נצטוית עליהם... ושמרת ועשית אותם - בת קול מברכתו, הבאת בכורים היום תשנה לשנה הבאה". הקשה כ"ק מרן מהר"י ז"ע, הרי פסוק זה כתוב לאחר מצות וידוי וביעור מעשרות, ומה ענין "הבאת בכורים היום" לכאן?!

ויש לפרש על פי אמרם ז"ל (מכילתא יתרו בחודש השלישי פר' ב) "שכל ההתחלות קשות", והיינו, שכאשר יהודי מקבל על עצמו עול תורה ומצוות, בתחלה הדבר עולה לו בקושי רב וביגיעה עצומה, ולאחר מכן השי"ת מטעימו מנועם מתיקות התורה והעבודה.

לאור זאת היה הדין נותן שעל תחלת העבודה יקבל האדם הרבה שכר, מחמת הקושי והיגיעה, ואילו על המשך עבודתו לא יהא שכרו מרובה כל כך, שהרי "לפום צערא אגרא" (אבות פ"ה מכ"ב).

אמנם, כשהאדם מקיים את המצוות בהתחדשות תמידית - בבחינת "בכל יום יהיו בעיניך חדשים כאילו בו ביום נצטוית עליהם" - שכרו הרבה מאד גם על המשך העבודה, כי אצלו גם המשך העבודה נחשבת כמו התחלה.

ואף שלא שייך בזה הטעם ד"כל ההתחלות קשות" (כי הקושי הוא רק בהתחלה ממש), עם זאת, הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו מעלה לו לאדם את ההתחדשות התמידית בעבודת ה' כמו התחלה ממש, גם לענין ריבוי השכר.

והנה מצות בכורים היא המצוה הראשונה שמקיימים בפירות, ולאחר מכן מקיימים את שאר המצוות, והיה מקום לומר, שעל מצות בכורים מקבלים הרבה שכר, משום שמצוה זו היא ההתחלה, והיא באה בקושי, ואילו על שאר המצוות אין השכר מרובה על כך.

על כך פירש רש"י: "בכל יום יהיו בעיניך חדשים", ולכן כל יום הוא התחלה חדשה, ומהאי טעמא "בת קול מברכתו הבאת בכורים היום" - השכר על מצוות וידוי וביעור מעשרות שאתה מקיים היום שוה לשכר שקבלת על מצות בכורים **שהיא ההתחלה**, כי כל מצוה ומצוה נחשבת כהתחלה חדשה ממש.

(סעודה ג תשן)

"ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגוך" - הן לצדיקים והן לבעלי תשובה

ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגוך כי תשמע בקול ה' אלקיך (דברים כח, ב).
הקשה כ"ק מרן מהר"י ז"ע, הרי לעיל מיניה (כח, א) כבר נאמר "והיה אם שמוע תשמע בקול ה' אלקיך", ומדוע כפל שוב "כי תשמע בקול ה' אלקיך".

ונראה לפרש בהקדם דברי ה"אור החיים" הק' (כאן) בביאור לשון הכתוב "והשיגוך", שגם לאחר שכבר נתרצה הקב"ה להריק לך טובה וברכה, עדיין יתכן שהשפע יתעכב אצל הממונים למטה, ולא יגיע אליך בפועל, ולכן הוצרכה התורה להבטיח הבטחה כפולה, הן "ובאו עליך כל הברכות האלה" שהשפע ירד מלמעלה למטה, והן "והשיגוך" שהשפע יגיע אליך, ולא יתעכב אצל הממונים למטה.

והנה, כשהשפע יורד עבור צדיקים ובני עליה, נהיר ומובן שהשפע ירד מלמעלה, והצדיקים ישיגוהו באין מונע ומעכב.

אולם, כשהשפע יורד עבור בעל תשובה שקיבל על עצמו שלא לשוב לכסלה, עלולה להתעורר קטרוג, כי יהיו שיבואו לטעון טוען: "מאן יימר שהבעל תשובה אכן יקיים את הקבלות שקיבל על עצמו?! הבה נמתין עד שקבלותיו יתקיימו בפועל, ואז תגיע השפע אליו!" ואולם, הקב"ה אינו שומע בקול מקטרגים אלו, והוא פועל שגם על בעל תשובה זה יבוא הברכות האלה וישגם.

לאור זאת מיושבים הפסוקים הפלא ופלא: "והיה אם שמוע תשמע בקול ה' אלקיך" פירושו שמיעה ממש, דהיינו, שתקיים את כל המצוות והחוקים מעיקרא, אז פשוט וברור שיתקיים "ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגוך".

אמנם, כאן מוסיף הכתוב דבר-חידוש "כי תשמע בקול ה' אלקיך", שמיעה זו היא מלשון קבלה, אף אם רק תקבל על עצמך להיטיב מעשיך מכאן ואילך, כבר תזכה שיתקיים בך "ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגוך" (על אף שעדיין לא קיימת את הקבלה בפועל).

(סעודה א תשסב)

על ידי קריאת פרשת התוכחה - "תכלה שנה וקללותיה"

עזרא תיקן להן לישראל שיהו קורין קללות שבתורת כהנים קודם עצרת ושבתשנה תורה קודם ראש השנה... כדי שתכלה השנה וקללותיה (מגילה לא, ב).

יבואר על פי דברי כ"ק מרן מהר"י ז"ע, שכמו שאמרנו ז"ל (מנחות קי, א) "כל העוסק בתורת חטאת כאלו הקריב חטאת", כך גם כשהאדם עוסק בפרשת התוכחה, ומתוך כך הוא מתמלא בפחד ה' והדר גאווה, נחשב לו כאילו נתקיימו אצלו הקללות בפועל ממש, וממילא אין לו לחשוש שיבואו עליו כל הקללות האלה בפועל. ע"כ.

זהו שתיקן עזרא הסופר "שהו קורין קללות שבתורת כהנים קודם עצרת ושבתשנה תורה קודם ראש השנה" כדי שעל ידי העסק בהן ייחשב לאדם כאילו נתקיימו אצלו הקללות בפועל, וממילא יוכל להיות סמוך ובטוח "שתכלה השנה וקללותיה", ולא יתקיימו אצלו בפועל ממש.

(קידושא רבה תשלח)

תודותינו וברכותינו לאלו שתרמו להוצאת הגליון

לעי"נ האשה החשובה מרת ניסל ב"ר אביגדור ע"ה
אשת יבלחט"א הרה"ח ר' סנדר פריד שליט"א
כ"ה אלול תשע"ג
הנוצחה על ידי נכדה הרה"ח ר' ישראל אביגדור פריעד שליט"א

הרב אליעזר וינד שליט"א
גבאי ונאמן בית כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
לרגל שמחת הולדת הנכדה
אצל בנו הרה"ח ר' אליהו שמואל שליט"א

ברכת מזל טוב למע"כ חברנו היקר הרה"ג ר' יוסף פויגל שליט"א
לרגל שמחת התמונתו לראש כולל גמרא בקריית גת
ידידי: יחיאל מיכל ברא"י פונפד, יונה זאב זיגלמן

לעי"נ הרה"ח ר' יצחק זאב ב"ר מרדכי דמן ז"ל
כ"ט אלול תשנ"ה
הנוצח ע"י בניו שליט"א

הרה"ח ר' מרדכי פיליפ שליט"א
לעי"נ אביו הרה"ח ר' חיים זעליג בהרה"ח ר' יוסף אלימלך ז"ל
כ' אלול תשע"ה

בחודש אלול אנו בורחים מאש הדין והמשפט אל אבינו מלכנו

כתב הרמ"א (א"ח תקפא, א): "עומדים באשמורת לומר סליחות ביום א' שלפני ראש השנה, ואם חל ראש השנה ב' או ג' (ביום שני או שלישי), אז מתחילין מיום א' שבוע שלפניו".

בעלי המוסר משלו משל אודות התעוררות התשובה בחודש אלול. למה הדבר דומה, לעיר אחת שפרצה בה שריפה, והשריפה מתחילה להתפשט מבית לבית ומרחוב לרחוב, וכל התושבים נסים על נפשם ובורחים מן האש. היה שם אדם אחד שישן על מטתו במנוחה ובשלוה, ולא ידע מאומה מכל המתרחש בעיר. כששמע את הפעמונים מצלצלים ומתריעים על דבר השריפה, התעורר משנתו, אך חשב לעצמו, שיש לו עוד כמה דקות לשכב על מטתו. באותו רגע הוא שומע את אביו דופק בדלת בחזקה וצועק לו: "בני היקר! מדוע אתה מתעכב כאן?! האש בוערת, ברח מכאן תיכף ומיד".

הנמשל הוא: אנו נמצאים בחודש אלול, האש של ימי הדין והמשפט מתקרבת אלינו, ופעמון השופר מתריע לנו "רבותי! גיוואלד אין געשריגען! האש מתקרבת, נוסו על נפשכם", הרי בוודאי אסור לנו להתעצל, עלינו תיכף לנוס על נפשנו.

להיכן ננוס? להיכן נברח? ננוס ונברח אל אבינו מלכנו, נשוב בתשובה שלימה, ונתקן את מעשינו, ובכך נתקרב אליו, והוא יקבל אותנו באהבה ובשמחה, ויגן עלינו מאש הדין והמשפט על ידי שיכתבנו ויחתמנו לאלתר לחיים טובים ולשלום.

אמנם, לפעמים איננו מריחים את האש המתקרבת, איננו קולטים כלל את מצבנו השפל העלול למנוע את זכאותנו בדין, וזאת, מחמת הגוף הגס והחומרי המקיף אותנו המונע מאתנו לדעת עד כמה אנו מרוחקים מהש"ת מחמת עוונותינו המבדילים בינינו לבין קונינו (עי' ישעי' נט, ב).

אולם, שבת קודש היא "יומא דנשמתא" (זה"ק ח"ב רה, א), בו הכח החומרי מתמעט, וכח הנשמה מתעצם, ולכן שבת הוא זמן תשובה (ראה "מאור עינים" [פר' תצא] שבת אותיות תשב), כי בו ניתן לקלוט אם אנו רחוקים מהש"ת או קרובים אליו, ועל פי זה נוכל לשער בנפשנו עד כמה גדולה ומסוכנת היא אש הדין והמשפט עברורנו.

לכן דייקא לאחר השבת אנו מתחילים באמירת הסליחות, כי בימי המעשה לא ידענו עד כמה התרחקנו, ועד כמה עלינו לחשוש מאש הדין והמשפט, ואילו תיכף לאחר השבת - יומא דנשמתא - אנו מודעים למצבנו, ואנו מתחננים להש"ת, שרצונינו לנוס אליו, ורצונינו שיקרבנו אליו, ויציילנו מאש הדין והמשפט, על ידי שיוציא כאור משפטנו, איום קדוש.

המורם מן האמור:

א. התקיעות בחודש אלול הן כמו האבא שדופק על דלת בנו בשעת שריפה, וצועק לו שינוס על נפשו ויברח מן האש, כך הקב"ה מתריע לנו על אש הדין והמשפט הקרב ובה.

ב. הדרך לנוס מאש הדין והמשפט הוא על ידי ההתקרבות להש"ת בתשובה שלימה ותיקון המעשים, כי בכך נזכה לצאת זכאי בדין.

ג. לפעמים הגוף החומרי מעכב ומונע מן האדם מלהבין את שפלות מצבו וריחוקו מהש"ת, וממילא אינו קולט עד כמה אש הדין מסוכנת עברורו.

ד. שבת הוא יומא דנשמתא, ואז הגוף אינו שולט כל כך, וממילא אז יכול האדם להבין את מדת התרחקותו מהש"ת, ומתוך כך ישכיל להבין שעליו לברוח מן האש ולהתקרב להש"ת. וזהו טעם התחלת אמירת הסליחות ביום ראשון.

(סעודה ג' תשסג)

מענינא דיומא

מעמד "לחיים" נדיר - במוצאי שבת סליחות

פעם, במוצאי שבת סליחות, הורה כ"ק מרן מהר"ש זי"ע למשמשו, שיביא עגלה ויאמר לעגלון שיכין את הסוסים לנסיעה קצרה, עד לקצה תחומה של העיר.

כשעלה מרן על העגלה, הדרך את העגלון לביתו של אחד החייטים דמתא, איש פשוט שבקושי קרא ומעולם לא שנה. נדיר היה לראותו בבית הכנסת או בבית המדרש, שכן מרבית ימיו היה מעביר באחוזותיהם של הפריצים, שם היו מקצים לו קיטון שישב בו ויתפור מחלצות.

כשהגיעו לביתו של החייט, ירד מרן יחד עם המשמש מן העגלה, ונעמד מאחורי חלון הבית כדי להביט פנימה ולעקוב אחר מעשי החייט.

והנה ראו את החייט מניח על השולחן שתי כוסות גדולות ומוזג לתוכן יין שרף. עשה עצמו כמושיט ידו לומר 'לחיים', מלמל כמה מלים כלפי חללו של החדר ולאחר מכן הוריק אל גרונו את אחת הכוסות. לאחר מכן נעמד בצדו השני של השלחן, ונטל את הכוס השניה, שב והושיט ידו כבאמירת 'לחיים' ולאחר שאמר כמה מלים גמע אף את תכולתה. עוד בטרם ניגש החייט אל החלון כדי לשאוף אויר שיפיג את אדי היי"ש, הסתלק משם מרן בלוויית משמשו, עלו על העגלה ושבו לביתו נאוה קודש.

לקראת עלות השחר, כשנאספו יהודי בעלזא לאמירת סליחות בבית הכנסת, הבחין השמש באותו חייט שנמנה על המתפללים הרבים. התקשה המשמש להתאפק ויגש אל החייט וביקש שיספר לו את פשר ה'לחיים' שארע אמש בביתו. סיפר לו החייט:

במשך השנים התפרנסתי יפה אצל הפריצים, שהיו תופרים אצלי את כל בגדיהם, עבורם ועבור כל באי ביתם. אף אני נוהג הייתי לתת תודה לבורא עולם על הפרנסה שהוא משגר לי. למרות שלא ידעתי לשנות פסוק במקרא, שלא לדבר על פרק משניות או דף גמרא, הרגלתי עצמי באמירת תהלים ומעמדות ולא הייתי מדלג עליהם אף לא יום אחד.

לימים, הפסיק אחד הפריצים להזמין אצלי בגדים וביכר עלי חייט אחר. משראיתי שפרנסתי מתמעטת, אמרתי: "רבונו של עולם, אם אתה ממעט את פרנסתי, אף אני אמעט באמירת מעמדות". וכשם שאמרתי, כך עשיתי והחליתי לקצר באמירת המעמדות. לא חלפה תקופה ופריץ נוסף עזב את חוג לקוחותיי ובחר לו חייט אחר. ראיתי שכך, הודעתי לרבונו של עולם שאפסיק לגמרי לומר מעמדות. כשעזבו הפריץ השלישי והרביעי, זנחתי גם את אמירת התהלים, ולימים גם חדלתי מלהתפלל ולהניח תפילין. כשנטש אותי הפריץ האחרון ונותרתי בלי כל מקור הכנסה, חדלתי לגמרי לנהוג על פי דת של תורה.

כשערכתי חשבון נפש, גיליתי שכשלתי ואיבדתי נחלת שני עולמות, שכן גם התרוששתי והפכתי עני ואביון, וגם זנחתי את מעט הרוחניות שהיתה בי. ראיתי, שלמרות שעזבתי את דרך ה', מוסיף הקב"ה לקצוב את מזונותי כבימי קדם. כיון שכך, החלטתי להתפייס עם הקב"ה לקראת ראש השנה, על מנת שיקצוב לי מזונות ברווח לקראת השנה הבאה עלינו לטובה.

והלא מנהגו של עולם, כששני יריבים מתפייסים, מוזגים כוסות יין שרף ושותים 'לחיים' ואגב הלגימה מקרבת הלבבות מביעים דברי פיוסין. מזגתי אפוא את הכוס הראשונה, הושטתי יד ואמרתי: "לחיים, רבונו של עולם, מהיום והלאה נחיה בשלום. אני אשוב לנהוג כיהודי כשר, ואתה תתן לי פרנסה אצל הפריצים כפי שנתת לי בשנים עברו". ככלותי לשתות, הוספתי ואמרתי: "רבונו של עולם, מאחר ואינך שותה, אשתה גם בשבילך". שתיתי את הכוס השני והכרזתי: "לחיים, רבונו של עולם, אני מוחל לך על כל שעוללת לי, ואף אתה מחל נא לי על שנטשתי לתקופת מה את אורחות תורתך".

משכילה החייט לגולל את סיפורו התמים, נכנס המשמש לקודש פנימה וכשהוא אחוז השתאות סיפר למרן את ששמע מן החייט. השיב לו מרן: "הלא לשם כך נסעת, לפי שכל הפמליא של מעלה באה לראות איך החייט מתפייס עם הקב"ה בערב ראש השנה. השתוקקתי לחזות באותו מחזה שכל הפמליא של מעלה יוצאת לראות".

(מוצאי צום גדליה תשל)

תודותינו וברכותינו לאלו שתרמו להוצאת הגיליון

לעילוי נשמת האשה החשובה
מרת **ציפורה פייגא** ב"ר **יהושע ז"ל כהנא**
נפטרה י' אלול תשע"ח
הנוצחה על ידי בני משפחתה שיחיו

לעילוי נשמת
הרה"ח ר' **משה אברהם**
ברה"ח ר' **שלום רייזמן ז"ל**

לעילוי נשמת העסקן הדגול
הרה"ח ר' **אברהם יהודה**
ב"ר **ישעיה עקיבא פיינר ז"ל**

לעילוי נשמת האשה החשובה
מרת **חיה סאסא** ע"ה בת הרה"ח ר' **אברהם ז"ל**
נפטרה י' סיון תשע"ט
אשת הרה"ח ר' **יעקב נחום לאנג** שליט"א

לעילוי נשמת
הרה"ח ר' **ברוך ב"ר אברהם מרדכי ז"ל**
מרת **ביילא** בת הרה"ח **אהרן זאב ע"ה**
שוורץ